

KANADA ÜLKE RAPORU
(Meyve Sebze Mamulleri Sektörü Açısından)

ULUDAĞ İHRACATÇI BİRLİKLERİ
GENEL SEKRETERLİĞİ
ARGE ŞUBESİ

KASIM, 2024

İÇİNDEKİLER

1. KANADA ÜLKE PROFİLİ.....	3
Başlıca Sosyal Göstergeler.....	3
Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar	3
Coğrafi Konum	3
Siyasi ve İdari Yapı	4
Nüfus ve İstihdam	4
Doğal Kaynaklar ve Çevre.....	5
2. GENEL EKONOMİK DURUM	7
3. KANADA’NIN DIŞ TİCARETİ.....	9
Kanada’nın İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 USD)	10
Kanada’nın İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 USD)	11
4. TÜRKİYE İLE TİCARET	12
Türkiye ile Kanada Arasındaki Dış Ticaret (1.000 USD).....	12
Türkiye’nin Kanada’ya İhracatını Gerçekleştirdiği Başlıca Ürünler (1.000 USD).....	12
Türkiye’nin Kanada’dan İthalatını Gerçekleştirdiği Başlıca Ürünler (1.000 USD)	13
Gümrük Vergileri.....	14
5. KANADA’NIN MEYVE SEBZE MAMULLERİ SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	16
Kanada’nın Meyve Sebze Mamulleri İhracatı Yaptığı Başlıca Ülkeler (1.000 USD)	16
Kanada’nın Meyve Sebze Mamulleri İhracatı Yaptığı Başlıca Ürün Grupları (1.000 USD)	17
Türkiye’nin Kanada’ya Meyve Sebze Mamulleri İhracatı – Başlıca Ürün Grupları – USD.....	18
KAYNAKLAR.....	19

1. KANADA ÜLKE PROFİLİ

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Kanada
Nüfus	40,87 milyon (Nisan 2024, IMF tahmini)
Dil	İngilizce ve Fransızca (Resmi diller)
Yüzölçümü	9.984.670 km ²
Başkent	Ottawa
Başlıca Şehirleri	Toronto, Montreal, Vancouver, Calgary, Edmonton, Quebec
Yönetim Şekli	Parlamerter demokrasiye dayalı Anayasal Monarşi, Federasyon
Devlet Başkanı	Genel Vali Mary Simon
Para Birimi	Kanada Doları

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar

APEC (Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği Forumu), ASEAN (Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği/Dialog Ortağı), EBRD (Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası), IAEA (Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı), IBRD (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası), IMF (Uluslararası Para Fonu), NATO (Kuzey Atlantik Asamblesi), NAFTA-USMCA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Alanı-ABD, Meksika, Kanada Anlaşması), OAS (Amerika Devletleri Teşkilatı), OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü), OSCE (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü), UN (Birleşmiş Milletler), UNCTAD (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı), WTO (Dünya Ticaret Örgütü)

Coğrafi Konum

Kuzey Amerika'nın kuzeyinde, 60 kuzey enlemi ve 95 batı boylamı arasında bulunan ve hem Atlas hem de Pasifik Okyanusu'na kıyısı olan Kanada, bu her iki Okyanusun yanı sıra Kuzey Buz Denizi'nde de çok uzun kıyılara sahiptir. Ülkenin, güneyde 8.892 km uzunluğundaki sınırıyla ABD haricinde kara komşusu bulunmamaktadır.

Yaklaşık 202 bin kilometre ile dünyanın en uzun kıyılarına sahip ülkesi olan Kanada'nın yüzölçümü, dünya toplam yüzölçümünün %7'sini, Amerika kıtasının ise yaklaşık %41'lik kısmını oluşturmaktadır. 10 milyon kilometrekareye ulaşan yüzölçümüne rağmen, ülke nüfusunun büyük kısmı başta güneydeki ABD sınırına yakın bölgeler olmak üzere belirli bölgelerde yoğunlaşmaktadır. Karasal yüzölçümü 9,1 milyon km² olup, bunun %7'si tarımsal alan, %46'sı ise orman alanlarından oluşmaktadır.

Coğrafyasında batıdaki dağlık ovalar ile güneydoğudaki alçak düzlüklerin ön plana çıktığı ülkenin en yüksek noktası da 5.959 metre yüksekliği ile Logan Dağları'dır.

Ülke doğudan batıya 6 farklı zaman dilimine ve British Columbia (Pasifik Kıyısı), The

Cordillera, The Prairies, The Canadian Shield, The Great Lakes (Güney Quebec ve Ontario Eyaletleri), The Atlantic Provinces, ve The Arctic (Kuzey Buz Denizi) olmak üzere 7 coğrafi bölgeye ayrılmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

1 Temmuz 1867 tarihinde Birleşik Krallık'tan ayrılarak Federal yapıda bağımsızlığını ilan eden Kanada'da, Birleşik Krallık hükümdarına (Kral III. Charles) bağlı bir anayasal monarşi yönetim biçimi benimsenmiştir. Kanada Hükümeti'nin önerisi ile Birleşik Krallık hükümdarı tarafından atanan Genel Vali, hükümdarın ülkedeki temsilcisi olarak görev yapmaktadır.

Temmuz 2021'de Mary Simon ülkenin 30. Genel Valisi olarak göreve başlamıştır. Başbakan, Liberal Parti lideri Justin Trudeau'dur.

Ülkenin iki meclisli parlamenter sistemi, 338 üyeli Avam kamarası ile 105 üyeli Senato'dan oluşmaktadır. Avam kamarası üyeleri dört yılda bir yapılan seçimlerle belirlenirken Senato üyeleri Başbakan'ın önerisiyle Genel Vali tarafından atanmaktadır.

10 eyalet (Alberta, British Columbia, Manitoba, New Brunswick, Newfoundland, Northwest, Nova Scotia, Nunavut, Ontario, Prince Edward Adası) ve 3 bölgeden (Quebec, Saskatchewan, Yukon) oluşan federal yapı içinde yönetim yetkileri, Merkezi Hükümet (Federal Government), Eyalet Hükümetleri (Provincial Government) ve Yerel Hükümetler/Belediyeler (Regional Government) arasında paylaşılmaktadır. Eyalet ve Bölgesel Hükümetler anayasa çerçevesinde belirlenmiş kapsamda bağımsızdır. Kuzeybatı (The Northwest) ve Yukon Bağımsız Bölgeleri ise merkezi hükümet tarafından yönetilmektedir.

Ülkede en son seçimler 20 Eylül 2021 tarihinde gerçekleştirilmiş olup, bir sonraki seçimlerin 2025 yılı Ekim ayında gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Nüfus ve İstihdam

IMF verilerine göre ülke nüfusu 2024 yılı itibarı ile tahmini olarak 40,87 milyondur. Nüfus büyüklüğü bakımından dünyada 36. sırada yer alan Kanada nüfusunun 2029 yılında yaklaşık 43,4 milyon olacağı tahmin edilmektedir.

Kanada İstatistik Kurumu'na (<https://www.statcan.gc.ca/en/start>) göre Kanada'nın nüfusu 1 Ocak 2024 tarihi itibarı ile 40.769.890'a ulaşmıştır. Ülke nüfusu 1 Ocak 2023'e kıyasla 1.271.872 kişi artmıştır. Söz konusu artış nüfusta %3,2 artış anlamına gelmektedir. Bu rekor yıllık artış, ülkede nüfus artışının %3,3 olduğu 1957 yılından bu yana görülen en yüksek nüfus artışıdır. 1957 yılında kaydedilen rekor artış, savaş sonrasında doğumlarda gözlenen artışlar ve 1956 yılında Macaristan'daki olaylar sonrasında ülkeden Kanada'ya gelen göçten kaynaklanmıştır. 2023 yılındaki rekor nüfus artışının arkasında yatan sebep ise neredeyse tamamen (%97,6) uluslararası göç olmuştur.

2021 yılı Ocak ayı ve 2022 arasındaki dönemde Kanada nüfusuna tarihte ilk kez bir milyondan fazla kişi eklenmiştir. Mevcut nüfus artış trendinin devam etmesi halinde Kanada nüfusunun 2043 yılı itibarı ile 50 milyona ulaşması beklenmektedir.

2023 yılında ülkeye kalıcı göç eden kişilerin sayısı 471.771'dir. Ülkeye geçici olarak göç edenler ise 2023 yılında 804.901'dir. Bunun büyük çoğunluğunu geçici işçiler oluşturmaktadır. Öğrenciler, ikinci sıradadır. 1 Ocak 2024 tarihi itibarı ile ülkede geçici olarak bulunan kişilerin nüfusunun 2.661.784 olduğu tahmin edilmektedir. Bunların 2.332.886'sının oturma/çalışma izni olup, ülkede aile fertleri de bulunmaktadır; 328.898'i ise sığınmacı statüsündedir.

Coğrafi yapısından dolayı nüfusun dağınık olduğu Kanada'da kentleşme oranı yüksektir. Dört Kanadalıdan üçü ülkedeki 41 büyük kentten birinde yaşamaktadır. Kanada, dünyanın nüfus yoğunluğu en düşük olan ülkelerinden biridir. Buna karşılık ülke, dünyada kentleşme oranının en yüksek olduğu ülkelerden biridir. Ülke nüfusunun yaklaşık %85'lik kısmı 350 kilometre uzunluğundaki ABD sınırı boyunca yaşamaktadır. Ülkenin orta ve kuzey bölgelerinde de şehirler ve kasabalar olmasına rağmen bunların nüfus yoğunluğu oldukça düşüktür. Kanada İstatistik Kurumu'na göre ülkede nüfus yoğunluğu kilometre kare başına 4,2 kişidir. 2022 yılı itibarı ile Toronto, 6,7 milyon nüfusu ile ülkenin en büyük kentidir. Montreal (4,4 milyon), Vancouver (2,8 milyon), Calgary (1,6 milyon), Ottawa (1,5 milyon) ve Edmonton (1,5 milyon) diğer büyük kentlerdir.

Ülkeye ilk yerleşenler İngiliz ve Fransızlar olmakla beraber ülke nüfusunun kökenleri pek çok farklı ülkeden gelmektedir. Bu kültürel çeşitlilik, 1970'li yılların başından bu yana bir Kanada "ideali" haline gelmiştir.

IMF verilerine göre ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranı 2024 yılında tahmini olarak %6,3'tür. Kanada, işsizlik verileri bakımından dünyada 42. sıradadır. Kanada İstatistik Kurumu verilerine göre 2024 yılı Nisan ayı itibarı ile işsizlik %6,1'dir.

Ortalama saatlik ücretler Nisan ayında yıllık %4,7 (1,57 dolar) artarak 34,95 dolara çıkmıştır.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Uranyum, demir, nikel, çinko, bakır, asbest, kadmiyum, alüminyum, altın, kurşun, molibden, potas, kobalt, gümüş, kereste, tuz, kömür, petrol, doğal gaz başlıca doğal kaynaklarıdır.

Başta British Columbia ve Quebec olmak üzere Kanada'nın tüm bölgelerinde madencilik ve ormancılık çok büyük önem taşımaktadır. Ülkenin üç ana bölgesi ve Prens Edward Adası'nda birincil tarımsal faaliyetler de önemli yer tutmaktadır.

Kanada, topraklarının %46'sı ormanlarla kaplı bir ülkedir. Ladin en yaygın ağaç türüdür. Ülke dünyanın en büyük kereste, odun hamuru ve gazete kağıdı ihracatçısıdır. Ormancılık sanayi geleneksel olarak ABD inşaat ve basın sektörlerine aşırı derecede bağımlı olup, bu sektörlerdeki gelişmelerden şiddetle etkilenmektedir. Ham ağaçların üçte birinden fazlası British Columbia'da kesilmekle beraber kerestenin büyük kısmı Ontario, Quebec ve kısmen de New Brunswick'te üretilmektedir.

Özellikle Alberta olmak üzere tüm Batı Kanada'da büyük miktarlarda petrol ve doğal gaz rezervleri bulunmaktadır. Ayrıca Atlantik kıyısında birkaç tane açık deniz petrol çıkarma tesisi bulunmaktadır.

Diğer taraftan British Columbia, Manitoba ve Quebec bölgelerinde nehirler önemli bir hidroelektrik kaynağı olarak kullanılmaktadır.

Kanada maden, mineraller bakımından da dünyanın en zengin ülkelerinden biridir. Dünyanın en büyük potas üreticisidir. 2009 yılına kadar dünyanın en büyük uranyum üreticisi olan Kanada, bu yıldan sonra Kazakistan'ın devreye girmesiyle dünya uranyum üretiminde de 2. sırada yer almıştır. Bunların haricinde kömür, nikel, titanyum konsantresi, alüminyum, demir cevheri, çinko, bakır, altın, kurşun, molibden ve elmas üretiminde de dünyanın sayılı ülkeleri arasındadır.

EIA verilerine göre 2021 yılında 170 milyar varil kanıtlanmış ham petrol rezervine sahip olan Kanada, 89 ülke arasında %10 pay ile 4. sıradadır. 2021 yılında 6 milyon varil/günlük ham petrol üretimi ile 117 ülke arasında %6 pay ile 4. sıradadır. 2021 yılında 73 trilyon feet küp kanıtlanmış doğal gaz rezervine sahip olan Kanada, 92 ülke arasında %1 pay ile 15. sıradadır. 2021 yılında 6 trilyon feet küplük doğal gaz üretimi ile 97 ülke arasında %4 pay ile 5. sıradadır.

Kanada toprakları ve su kaynaklarının %12'lik kısmı, kanun gereği federal ve bölgesel hükümetler tarafından milli park, bölgesel park, vahşi yaşam alanı veya ekolojik rezerv olarak korunmaktadır. Ayrıca doğal kaynakların tüketilmesini engellemek amacıyla, hükümet tarafından finanse edilen belirli geri dönüşüm ve doğal hayatın yenilenmesi programları uygulanmaktadır.

Öte yandan Kanada, 15 Aralık 2011 tarihinde Kyoto Protokolü'nden ayrıldığını bildirmiş olup, böylece, 1997'de imzalanan ve 2005'te yürürlüğe giren bu anlaşmadan resmen çekilen ilk ülke olmuştur. 15 Aralık 2012 tarihi itibarı ile yürürlüğe giren çekilme kararının gerekçesi olarak Kanada; hedeflenen sera gazı salınım değerlerine ulaşamadığı için yaklaşık 14 milyar dolar ceza ile karşı karşıya kalınması ve dünya sera gazı salınımında başı çekenlerin (ABD ve Çin) protokolda yer almamasını gerekçe göstermiştir. Kyoto Protokolü gereği Kanada, 2012'de gaz salımını 1990'daki seviyesine göre % 6 oranında azaltmak zorunda bulunuyordu. Önemli bir enerji üreticisi olan Kanada'nın protokolden çıkma kararında özellikle konvansiyonel petrol çıkarma tekniklerine kıyasla üç kat daha fazla sera gazı salınımına yol açan Alberta'daki petrol çıkarma sektörünün de etkisi olduğu ifade edilmektedir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	2.161	2.140	2.242	2.361	2.469	2.576	2.688	2.806
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar %)	3,8	1,1	1,2	2,3	1,9	1,7	1,7	1,7
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	55.613	53.548	54.866	57.021	58.907	60.729	62.636	64.653
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	6,8	3,9	2,6	1,9	1,9	1,9	1,9	2,0
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-0,4	-0,6	0,3	0,4	0,2	-	-0,3	-0,6
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	5,3	5,4	6,3	6,3	6,0	6,0	6,0	6,0
Nüfus (milyon)	38,87	39,97	40,87	41,4	41,92	42,42	42,92	43,4
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	107,4	107,1	104,7	102,1	100,2	98,6	97,1	95,4

Kaynak: IMF

*: Tahmin

IMF tahminlerine göre Kanada 2024 yılı itibarıyla 2,14 trilyon dolarlık GSYİH ile 196 ülke arasında dünyanın 10. büyük ekonomisidir. Kanada, 2024 yılında 54.866 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 18. sırada yer almaktadır.

Güçlü ABD ekonomisi, dayanıklı küresel enerji emtia talebi ve enflasyonun düşürülmesinde kaydedilen ilerlemenin tüketime sağladığı destek sayesinde, 2023'te yaşanan ekonomik yavaşlamanın ardından Kanada'da ekonomik faaliyetler yeniden ivme kazanmaktadır.

2024 yılında sabit fiyatlara göre %1,2 oranında artması beklenen GSYİH'nın, 2025 yılında %2,3 oranında artacağı tahmin edilmektedir.

Rusya-Ukrayna çatışması küresel emtia fiyatlarında yükselişe neden olmuştur. 2022 yılında gerçekleşen %6,8'lik enflasyon ülkede son 40 yılın en yüksek enflasyon oranıdır. Kanada Merkez Bankası'nın uyguladığı sıkı para politikasının devam etmesi neticesinde yıllık ortalama tüketici fiyatları enflasyonu, 2023'te %3,9'a inmiştir. Tüketici fiyatları enflasyonunun Kanada Merkez Bankası'nın %2 hedefine 2024'ün ikinci yarısında ulaşması beklenmektedir. Ancak barınma ve bazı hizmet sektörü alt kategorilerinde enflasyonist baskı devam etmektedir. Bununla beraber çekirdek enflasyon 2024'te de yavaşlamaya devam edecektir. Halihazırda gıda fiyatları enflasyondaki normalleşmeyi hızlandırırken, yakıt fiyatları buna karşı çalışacaktır. Tedarik zincirindeki değişimler ve emtia fiyatlarındaki oynaklık, enflasyonu 2024 yılının geri kalanında salgın öncesi ortalamasının üzerinde, yıllık ortalama %2,1 seviyesinde tutacaktır.

IMF verilerine göre 2024 yılında %2,6 olması beklenen tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2025 yılında %1,9 olacağı tahmin edilmektedir.

Yüksek seyreden enerji fiyatları ve Avrupa'dan bu ürünlere olan yüksek talep, 2024 yılında Kanada'nın ihracat gelirlerine olumlu yansıyacaktır.

Kanada, Kuzey Amerika pazarı ile hızla gelişen Asya ekonomileri arasında bir köprü görevi gören stratejik pozisyona sahiptir. ABD ve Meksika ile gerçekleştirilen Kuzey Amerika Serbest Ticaret Alanı (NAFTA)¹ sayesinde 443 milyonu aşan bir tüketici kitlesine ulaşma imkanı sağlamanın yanı sıra ülke, güvenli iş ve yatırım ortamı ile de dünyanın önde gelen en dinamik ekonomilerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Kanada'da CUSMA olarak anılmaya başlanan anlaşma, özellikle ABD'nin Kanada menşeli demir çelik ürünlerine uyguladığı gümrük vergilerinin kaldırılması bakımından önem taşımaktadır.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve G8 üyesi olan Kanada, dünyanın en zengin ekonomilerinden biridir. Kanada, dünya petrol ihracatında dördüncü sıradadır. Sanayileşmiş diğer ekonomilerden farklı olarak Kanada ekonomisinde, ağaç ve petrol sanayi önemli bir yere sahiptir. Ülke aynı zamanda güney Ontario merkezli, özellikle otomobil ağırlıklı bir imalat endüstrisine de sahiptir.

Doğal kaynaklar ülke ekonomisinin gelişmesinde kilit bir rol oynamış olmakla beraber toplam ekonomik faaliyetlerin %70'i ve istihdamın %75'ini oluşturan hizmetler sektörüyle Kanada ekonomisi oldukça çeşitlenmiştir.

British Columbia ve Alberta eyaletleri için çok büyük önem taşıyan doğal kaynaklar ticari dengenin önemli bir unsurudur.

2020-2022 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 145 milyar dolar olan Kanada, 2022 yılında 1,4 trilyon dolarlık toplam yabancı sermaye stoku ile dünyada 6. sıradadır.

İnsani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında Kanada 15. sıradadır. Ekonomik serbestlik endeksine göre Kanada, dünyada 176 ülke arasında 16. sıradadır. Ülke, küresel rekabetçilik açısından dünyadaki 141 ülke arasında 14. sıradadır. Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Endeksine göre iş yapma kolaylığı açısından Kanada, dünyada 190 ülke arasında 23. sıradadır.

¹ NAFTA, ABD, Meksika ve Kanada arasında yapılan görüşmeler neticesinde revize edilmiştir. Anlaşma, Kanada-ABD-Meksika Anlaşması (CUSMA - Canada, the United States, Mexico Agreement) adını taşıyacak olup, 30 Kasım 2018 tarihinde Buenos Aires'teki G20 Zirvesinde ülke devlet başkanları tarafından imzalanmış, 1 Temmuz 2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

3. KANADA’NIN DIŞ TİCARETİ

2023 yılında Kanada’nın dünyaya ihracatı %5 daralarak 568 milyar dolar olmuştur. Ülkenin dünyadan 2023 yılı ithalatı ise %1,9 daralarak 559 milyar dolar olmuştur. Ülkenin dış ticaretinde 2023 yılında 10 milyar dolarlık fazla bulunmaktadır. Kanada dünya ihracatında %2,4 pay ile 12., dünya ithalatında %2,4 pay ile 13. sıradadır.

Ülkenin dünyaya ihracatında en önemli ürün grupları sırasıyla mineral yakıtlar, yağlar, motorlu kara taşıtları, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, mücevherci eşyası, elektrikli makina ve cihazlar, plastikler ve mamulleri, ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü, alüminyum ve alüminyumdan eşya, hava taşıtları, metal, cevherleri, cüruf ve küldür.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürün grupları sırasıyla motorlu kara taşıtları, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, elektrikli makina ve cihazlar, mineral yakıtlar, yağlar, mücevherci eşyası, plastikler ve mamulleri, eczacılık ürünleri, optik, fotoğraf, ölçü, tıbbi alet ve cihazlar, demir veya çelikten eşya, mobilyalar, aydınlatma, cihazları, prefabrik yapılarıdır.

ABD, Kanada’nın ihracatında %78 pay ile en önemli pazardır. Ülkenin ihracatında olduğu gibi ithalatında da ABD en önemli ülkedir. 2023 yılı ithalatının %50’si ABD’den gerçekleştirilmiştir. Ülkenin ABD’ye bağımlı bir dış ticaret yapısı bulunmaktadır. İhracatta pazar çeşitlendirmesinin sağlanması hedeflenmektedir.

1.000 USD	2019	2020	2021	2022	2023	Değişim (%)
İhracat	446.207.751	389.926.388	503.963.502	598.582.866	568.413.103	-5,0
İthalat	453.653.678	405.666.523	491.713.789	570.189.759	559.231.481	-1,9
Hacim	899.861.429	795.592.911	995.677.291	1.168.772.625	1.127.644.584	-3,5
Denge	-7.445.927	-15.740.135	12.249.713	28.393.107	9.181.622	-67,7

Kaynak: Trademap

Kanada'nın İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 USD)

GTİP	ÜRÜNLER	2021	2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	81.978.146	119.876.334	99.604.635	17,5	-16,9
8703	Otomobiller	29.154.651	29.462.272	37.875.190	6,7	28,6
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	15.161.614	15.205.458	20.432.237	3,6	34,4
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	11.493.885	17.018.729	14.447.760	2,5	-15,1
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	14.998.267	24.291.016	13.472.678	2,4	-44,5
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	10.913.569	12.818.138	13.400.676	2,4	4,5
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	6.093.197	10.790.573	9.003.508	1,6	-16,6
1001	Buğday ve mahlut	6.642.880	7.951.704	8.849.597	1,6	11,3
3104	Potashlı mineral veya kimyasal gübreler	5.699.787	12.638.211	8.573.838	1,5	-32,2
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	8.543.231	9.626.652	8.285.135	1,5	-13,9
7601	İşlenmemiş alüminyum	8.112.457	9.300.060	8.080.832	1,4	-13,1
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	7.497.663	6.446.178	7.613.644	1,3	18,1
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	5.139.006	5.905.145	7.333.179	1,3	24,2
8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.342.845	4.029.620	7.092.619	1,2	76
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	8.080.674	6.762.584	6.630.225	1,2	-2
Toplam İhracat		503.963.502	598.582.866	568.413.103	100	-5

Kaynak: Trademap-Kanada verileri

Kanada'nın İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 USD)

GTİP	ÜRÜNLER (İlk 15)	2021	2022	2023	Pay (2023, %)	Değişim (%)
8703	Otomobiller	28.619.845	32.598.626	38.602.612	6,9	18,4
8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	15.928.764	18.666.360	20.585.208	3,7	10,3
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	14.215.443	16.940.500	20.221.195	3,6	19,4
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	13.408.016	20.262.418	17.402.439	3,1	-14,1
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	11.783.543	16.543.007	14.532.727	2,6	-12,2
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	11.826.806	12.831.396	12.701.008	2,3	-1
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	11.470.203	11.434.271	10.037.877	1,8	-12,2
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	9.366.255	10.086.985	9.544.790	1,7	-5,4
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	6.532.399	8.112.390	9.528.353	1,7	17,5
8411	Turbojetler, turbopropeller ve diğer gaz türbinleri	4.585.519	5.761.840	6.770.064	1,2	17,5
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	8.239.554	8.137.204	6.638.794	1,2	-18,4
8701	Traktörler	3.629.751	4.766.695	6.039.195	1,1	26,7
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	3.495.714	3.705.983	5.031.355	0,9	35,8
8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	3.209.164	4.055.042	4.766.576	0,9	17,5
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	3.509.708	4.360.436	4.261.920	0,8	-2,3
Toplam İthalat		491.713.789	570.189.759	559.231.481	100	-1,9

Kaynak: Trademap-Kanada verileri

4. TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye'nin 2023 yılında Kanada'ya ihracatı önceki yıla göre %14,6, ülkeden ithalatı ise %0,9 azalmıştır.

Kanada'dan ithalatımızda ülkemizin genel ithalat yapısına paralel bir yapı gözlemlenmekte olup, genellikle ham madde ve yarı mamul ürünler ön plana çıkmaktadır.

Türkiye ile Kanada Arasındaki Dış Ticaret (1.000 USD)

1.000 USD	2019	2020	2021	2022	2023	Değişim (22-23)
İhracat	986.029	1.005.415	1.687.217	1.905.046	1.627.371	-14,6%
İthalat	1.631.777	1.078.396	1.075.462	1.316.472	1.304.751	-0,9%
Hacim	2.617.806	2.083.811	2.762.679	3.221.518	2.932.122	-9,0%
Denge	-645.748	-72.981	611.755	588.574	322.620	-45,2%

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Kanada'ya İhracatını Gerçekleştirdiği Başlıca Ürünler (1.000 USD)

GTİP	ÜRÜNLER (İİK15)	2021	2022	2023	Pay, 2023 %	Değişim m %
8904	Römorkörler ve itici gemiler	6.500	6.105	85.402	5,2	1298,9
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik \geq 600mm (ka planmış)	67.841	78.762	73.816	4,5	-6,3
7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	64.511	97.712	62.688	3,9	-35,8
7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	39.559	48.979	51.667	3,2	5,5
7113	Mücevherciyeşyasıveaksamı(kıymetli metallerdenveyakıymetli metallerle kaplama metallerden)	42.685	46.770	50.650	3,1	8,3
8902	Balıkçı gemileri; balıkçılık ürünlerinin işlenmesine, korunmasına ve konserve edilmesine mahsus gemiler ve diğer gemiler	0	0	50.380	3,1	0
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	35.556	44.207	47.094	2,9	6,5

4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	55.591	50.292	42.958	2,6	-14,6
7604	Aluminyumdan çubuklar ve profiller	29.598	35.977	32.588	2	-9,4
7601	İşlenmemiş aluminyum	28.108	53.217	27.667	1,7	-48
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	9.432	17.526	27.220	1,7	55,3
2009	Meyve ve sebze suları	9.822	17.970	26.657	1,6	48,3
7209	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri(genişliği>600mm, soğuk haddelenmiş, kaplanmamış)	45.901	14.935	26.248	1,6	75,7
5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	52.269	38.836	25.859	1,6	-33,4
6907	Cılasız veya sırsız seramikten döşeme veya kaplama karoları ve kaldırımtaşları, mozaik küplervb.	33.246	43.752	25.096	1,5	-42,6
TOPLAM		1.687.217	1.905.046	1.627.371	100	-14,6

Kaynak:Trademap

Türkiye'nin Kanada'dan İthalatını Gerçekleştirdiği Başlıca Ürünler (1.000 USD)

GTİP	ÜRÜNLER (İİK15)	2021	2022	2023	Pay %	Değişim %
713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	291.997	361.327	429.018	32,9	18,7
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	5.434	117.252	144.063	11	22,9
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	228.998	190.223	86.824	6,7	-54,4
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	33.497	35.413	84.064	6,4	137,4
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	78.782	201.550	46.747	3,6	-76,8
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	19.145	18.612	25.647	2	37,8

3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	6.154	3.998	22.271	1,7	457,1
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	751	5.221	20.610	1,6	294,8
4801	Gazete kağıdı (rulo veya tabaka halinde)	10.324	16.346	19.252	1,5	17,8
3104	Potashlı mineral veya kimyasal gübreler	0	1	18.065	1,4	18064 00
1001	Buğday ve mahlut	74.789	2.052	14.476	1,1	605,5
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	9.369	33.066	12.680	1	-61,7
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri; vidalar; dişli kutuları volan vb	8.342	9.544	10.732	0,8	12,4
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	6.253	6.154	9.696	0,7	57,6
8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, elektrikli olmayan şofbenler veya depolu su ısıtıcıları	1.310	1.186	9.599	0,7	709,4
TOPLAM		1.075.462	1.316.472	1.304.751	100	-0,9

Kaynak: Trademap

Gümrük Vergileri

Kanada'ya ithal edilen malların sınıflandırılması Dünya Gümrük Örgütü'nün hazırlamış olduğu "Armonize Mal Tanımı ve Kodlama Sistemi"ne göre yapılmaktadır. Mallara ait 6 haneli armonize sistem kodları (Harmonized System Code) örgüte üye tüm ülkelerin gümrük sistemlerinde aynıdır. Ülkemiz, söz konusu örgütün üyesi olduğundan Kanada ile aynı 6 haneli armonize sistem kodunu kullanmaktadır. 6'ncı haneden sonra ülkemizdeki tarife ile Kanada tarifesi farklılaşmaktadır.

Kanada'nın ithalatta tahsil ettiği gümrük vergileri koruma amaçlı olup, gelir saiki ön plana çıkmamaktadır. Ülkede üretilmeyen ürünler için gümrük vergisi oranı genellikle sıfırdır (%0). İthalatta hem spesifik hem de ad valorem gümrük vergileri uygulanmaktadır. Her yıl yenilenen tarifelere Kanada Sınır Hizmetleri Ajansının web sitesinden ulaşmak mümkündür.

2024 yılı Gümrük Tarifesi için;

<https://www.cbsa-asfc.gc.ca/trade-commerce/tariff-tarif/2024/01-99/01-99-2024-eng.pdf>

Kanada gümrük vergileri "Customs Act" kapsamında belirlenmektedir. Tarife satırlarının %99,7'sinde bağlı tarife oranları bulunmaktadır. DTÖ kayıtlarına göre 2022 yılında

ortalama uygulanan tarife oranı %3,8 düzeyinde olup söz konusu oran tarım ürünlerinde %14,6; sanayi ürünlerinde ise %2 düzeyindedir.

Toplam sanayi ürünleri tarife satırlarının %79,2'si ve tarım ürünleri tarife satırlarının %68,7'sinde uygulanan tarife oranları "En Çok Kayrılan Ülke (Most Favoured Nation-MFN *applied*)" bazında muafır. Bu oranın sanayi ürünlerinde yüksek olmasında Kanada'nın ITA Anlaşmasına taraf olması nedeniyle tarifelerinde uyguladığı serbestleşme önemli rol oynamıştır. Ortalama uygulanan MFN tarife oranı en yüksek olan sektörler arasında hayvan ürünleri (%24), süt ürünleri (%242,5), hazır giyim (%16,5), ulaştırma ekipmanları (%5,3), hububat ve tahıl ürünleri (%19,9), çay-kahve ürünleri (%10,1) yer almaktadır. Tarım ürünlerinde 159 tarife satırında tarife kotası uygulaması mevcuttur.

Kanada'nın çeşitli ülkelerle imzalamış olduğu ikili ve çok taraflı serbest ticaret anlaşmaları sonucunda bu ülkeler menşeli ürünlerin büyük bölümü, gümrük vergisiz ithal edilebilmektedir.

2013 yılında, GTS-Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi rejiminde değişiklikler yapılmış ve GTS'den yararlanmakta olan toplam 175 ülkeden aralarında Türkiye'nin de bulunduğu daha yüksek gelirli ve ticarete rekabetçi 72 ülke, 1 Ocak 2015 tarihi itibarı ile GTS dışında bırakılmıştır. Bahse konu değişiklik kapsamında, ülkemiz 2015 yılından bu yana GTS'den yararlandırılmamaktadır.

AB ülkeleri, Kanada'nın tekstil ürünleri, hazır giyim, kumaş, ayakkabı ve gemi inşaat sektörü ürünlerinde uyguladığı yüksek tarifeler nedeniyle Kanada piyasasında rekabet edememekten şikayetçi olmaktadır. Ülkemizin GTS'den çıkarılmış olması nedeni ile bu sektörlerde ülkemizin de rekabet edebilirliği olumsuz etkilenmiş, özellikle hazır giyim ve konfeksiyon ihracatımız azalmıştır.

Kanada, ithalatta, tercihli ticaret anlaşmaları kapsamındaki tarifelerini, cetvelin son sütununda göstermekte, Türkiye gibi ticaret anlaşması bulunmayan ülkelere ise **MFN tarifesi** uygulanmaktadır.

Kanada'da genel olarak **ad valorem (yüzde oran)** gümrük vergisi uygulanmaktadır. Bir malın değeri üzerinden gümrük vergisi oranına göre ödenmesi gereken vergi miktarı hesaplanmaktadır. Bir malın değerinin belirlenmesinde ise genelde "satış bedeli" temel alınmakta ve sigorta, nakliye vb. bazı eklemeler yapılmaktadır.

5. KANADA'NIN MEYVE SEBZE MAMULLERİ SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kanada'nın Meyve Sebze Mamulleri İhracatı Yaptığı Başlıca Ülkeler (1.000 USD)

	Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023	Değ	Pay
1	ABD	2.686.246	2.890.130	3.310.174	3.784.936	4.202.743	11,0%	87,0%
2	Hollanda	53.824	97.605	124.674	143.171	127.662	-10,8%	2,6%
3	Japonya	62.221	66.181	112.993	112.499	97.625	-13,2%	2,0%
4	Meksika	47.054	24.734	25.575	38.183	42.480	11,3%	0,9%
5	Çin	62.345	61.088	45.762	30.134	40.767	35,3%	0,8%
6	Almanya	43.324	43.386	42.056	41.355	32.771	-20,8%	0,7%
7	Fransa	21.753	23.442	27.497	39.324	23.877	-39,3%	0,5%
8	Avustralya	13.890	20.300	23.517	29.877	22.280	-25,4%	0,5%
9	Tayvan	17.394	18.494	19.742	20.575	20.531	-0,2%	0,4%
10	Birleşik Krallık	15.258	10.333	13.090	29.063	18.819	-35,2%	0,4%
11	Güney Kore	34.358	16.782	11.624	16.467	18.506	12,4%	0,4%
12	Panama	3.313	7.915	10.442	12.837	15.240	18,7%	0,3%
13	Polonya	15.852	14.702	16.359	12.085	13.961	15,5%	0,3%
14	Belçika	12.237	12.531	15.185	12.260	11.815	-3,6%	0,2%
15	İtalya	2.709	3.444	3.779	2.092	8.892	325,0%	0,2%
23	Türkiye	1.961	1.828	2.113	2.566	4.278	66,7%	0,1%
	Kanada'nın Toplam MSM İhracatı	3.229.306	3.419.484	3.937.722	4.447.705	4.833.018	8,7%	100,0%

Kaynak: Trademap

Kanada'nın Meyve Sebze Mamulleri İhracatı Yaptığı Başlıca Ürün Grupları (1.000 USD)

GTIP	Ürünler	2021	2022	2023	Değ	Pay
200410	Patatesler; Sirke Veya Asetik Asitten Başka Usullerle Hazırlanmış Veya Konserve Edilmiş, Dondurulmuş	1.305.398	1.600.470	1.820.705	13,8%	37,7%
81190	Diğer Meyveler Ve Sert Çekirdekli Meyveler ...	430.144	497.095	491.871	-1,1%	10,2%
220870	Likörler Ve Kordiyaller.	197.865	176.488	260.704	47,7%	5,4%
200520	Patates (Sirke Veya Asetik Asitten Başka Usullerle Hazırlanmış Veya Konserve Edilmiş, Dondurulmamış)	141.933	158.809	254.229	60,1%	5,3%
220830	Viskiler	295.130	298.733	251.554	-15,8%	5,2%
200899	Diğer Meyvalar, Sert Kabuklu Meyvalar Ve Yenilen Diğer Bitki Parçaları (Başka Surette Hazırlanmış Veya Konserve Edilmiş)	170.440	207.732	222.378	7,1%	4,6%
220210	Sular (Mineral Sular Ve Gazlı Sular Dahil) (İlave Şeker Veya Diğer Tatlandırıcı Maddeler Katılmış Ve Aromalandırılmış).	176.884	159.467	211.452	32,6%	4,4%
220710	Alkol Derecesi Hacim İtibariyle % 80 Veya Daha Fazla Olan Tağyir (Denatüre) Edilmemiş Etil Alkol	130.041	140.550	130.921	-6,9%	2,7%
220600	Fermente Edilmiş Diğer İçecekler (Elma Şarabı, Armut Şarabı, Bal Şarabı Gibi)	125.881	123.758	127.966	3,4%	2,6%
200893	Yaban Mersini (Başka Surette Hazırlanmış Veya Konserve Edilmiş).	118.998	126.643	111.291	-12,1%	2,3%
220300	Malttan Üretilen Biralar	102.828	102.035	110.345	8,1%	2,3%
200799	Reçeller, Jöleler, Marmelatlar, Meyva Veya Sert Kabuklu Meyvalar (Pişirilerek Hazır Lanmış) (Turunçgillerden Yapılanlar Hariç)	52.591	65.094	88.294	35,6%	1,8%
220720	Alkol Derecesi Ne Olursa Olsun Tağyir (Denatüre) Edilmiş Etil Alkol Ve Damıtım Yoluyla Elde Edilen Diğer Alkollü İçkiler.	71.451	72.836	79.521	9,2%	1,6%
220429	Taze Üzüm Şarapları (Köpüklü Şaraplar Hariç) Ve Fermantasyonu Alkol İlavesi İle Önlenmiş Veya Durdurulmuş Üzüm Şırası	53.624	56.482	64.282	13,8%	1,3%
200897	Meyvalar, Sert Kabuklu Meyvalar Ve Yenilen Diğer Bitki Parçalarının Karışımları	65.994	73.053	49.543	-32,2%	1,0%
	Kanada'nın Toplam MSM İhracatı	3.937.722	4.447.705	4.833.018	8,7%	100,0%

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Kanada'ya Meyve Sebze Mamulleri İhracatı – Başlıca Ürün Grupları – USD

Ürün Grupları (İlk 15)	2022	2023	Değişim
ELMA SULARI	14.959.686	16.171.777	-19,0%
DONDURULMUŞ MEYVELER	10.314.717	8.732.673	-18,2%
SEBZE.MEYVE.BİTKİ PARÇALARI KONSERVELERİ SİRKELİ	4.612.501	6.693.285	24,4%
DİĞER SEBZE KONSERVELERİ	1.986.079	2.701.303	11,7%
KURUTULMUŞ SEBZELER	1.743.575	2.061.936	11,2%
KAYISI KONSERVELERİ. ALKOLLÜ.ALKOLSÜZ. TATLANDIRILMIŞ	183.769	2.022.263	1.000,4%
DİĞER MEYVE KONSERVELERİ	1.311.155	1.754.245	32,6%
DOMATES SALÇASI	1.453.807	1.678.863	-2,0%
BİRA	2.249.603	1.178.030	-47,6%
DOMATES KONSERVELERİ	912.680	1.094.863	12,6%
DONDURULMUŞ SEBZELER	5.757.653	794.278	-87,1%
DİĞER MEYVA SULARI	1.099.454	716.250	-65,5%
GAZLI SULAR.MADEN SULARI VE GAZOZLAR	406.066	690.899	41,5%
REÇEL.JÖLE.MARMELAT	1.133.365	655.097	-54,3%
SULAR.BUZ VE KAR	73.949	207.480	146,5%
TOPLAM	48.960.929	47.689.538	-2,6%

Kaynak: TİM

KAYNAKLAR

1. Ticaret Bakanlığı (www.ticaret.gov.tr)
2. Türkiye İhracatçılar Meclisi (tim.org.tr)
3. Trademap (www.trademap.org)

YASAL UYARI; Bu rapor Birliđimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliđimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliđimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.